

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ К ШЛЮБУ

Байлюк К. С.

Студентка 2(3) ск курсу, бакалавра ФПСР
спеціальність 053 Психологія

Керівник: Булгак Е. Д.

ст. викладач кафедри практичної та
клінічної психології, ФПСР

Актуальність дослідження. Екстремально - нестабільна ситуація в країні несе вплив на всі сфери життя особистості, у тому числі на інститут сім'ї: статистику укладання шлюбів і надвисоку статистику розлучень, зміну уявлень про шлюбне життя, образ партнера, появу нових форм і поглядів на шлюбне життя, розуміння готовності до шлюбу та інше.

Однією з причин цієї кризи є те, що багато молодих людей мають досить інфантильні або нереалістичні уявлення про шлюб та спільне існування з іншою обраною особистістю. Такий незрілий підхід призводить до ситуацій неготовності виконувати певні сімейні обов'язки в шлюбі, вирішувати спільні проблеми і нові завдання.

Таким чином, вивчення сучасних поглядів людей на готовність до шлюбу, підтримка статусу шлюбу у суспільстві є одним з найактуальніших завдань психології як науки.

Мета роботи: вивчення та дослідження психологічних особливостей готовності до шлюбу

Методи дослідження: Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, вибір яких зумовлений особливостями мети і завдань, об'єкта і предмету.

Короткий виклад основного матеріалу доповіді: Психологічна готовність до шлюбу – це стійкий стан особистості, що складається з системи соціальних та особистих установок, поглядів і сімейних цінностей, які

орієнтовані на побудову позитивних подружніх стосунків. Психологічна готовність свідчить про те, що особистість знає, навіщо вступає в шлюб, чого чекає від сім'ї, які обов'язки готова виконувати [3].

Під психологічною готовністю до шлюбних відносин ми розуміємо інтегральну характеристику, що об'єднує психологічні мотиви, знання, вміння, навички і якості особистості, які забезпечують побудову відносин подружжя у шлюбі та виражені у когнітивному, мотиваційному, операційному, емоційному та поведінковому компонентах.

Психологічна готовність до створення сім'ї передбачає наявність багатьох різнопланових навичок та вмінь таких як: продуктивне спілкування, вміння пояснювати свої почуття, довіряти партнеру, створювати здоровий клімат в сім'ї, знаходити компроміс у складних конфліктних ситуаціях.

Розглядається готовність до шлюбу через призму певного комплексу аспектів таких як:

- формування комплексу, важливих для особистості, моральних принципів; готовність особистості прийняти нові обов'язки стосовно партнера та майбутніх дітей;
- готовність особистості до співпраці та спілкування; здатність пожертвувати собою заради партнера;
- наявність якостей, які допоможуть зрозуміти внутрішній світ людини (здатність до емпатії);
- однаковий рівень культури почуттів і поведінки подружжя; вміння конструктивно вирішувати конфлікти, здатність до саморегуляції поведінки та психіки [3].

Вступ до шлюбу – це серйозний крок у житті будь-якої людини, який несе за собою безліч різноманітних наслідків, таких як: юридичні, соціальні, і, звісно, психологічні. Такий крок вимагає від особистості відповідального ставлення до своїх дій та формування подальших стосунків [1].

Відповідальність – це необхідна складова, атрибут зрілого вчинку. Видатний вчений–гуманіст двадцятого століття Е. Фромм вважав, наприклад, що турбота,

відповідальність, повага і знання – це сукупність якостей зрілої людини. На відповідальний вчинок здатна лише людина, яка усвідомила цю свою єдиність і неповторність. Формування відповідальності йде рука об руку з розвитком автономності особистості та забезпеченням свободи прийняття рішень щодо самого себе [3].

Жодні близькі відносини між людьми неможливі без вміння приймати недоліки та особливості іншої людини. Близькі стосунки передбачають психологічну сумісність і прояв толерантності один до одного, особливо, коли мова йде про проживання подружжя на одній території і співіснування пліч о пліч напротязі багатьох років, на що, зазвичай, люди розраховують, вступаючи у сімейні стусунки. Отже одним з найголовнішим чинників психологічної готовності до шлюбу є здатність до прояву толерантності.

Толерантність – важлива складова зрілості особистості. У структурі загального феномена терпимості можна виділити два її види: сенсуального терпимість особистості і диспозиційна терпимість особистості [3].

Сенсуальна терпимість пов'язана зі стійкістю до дії соціального середовища, з ослабленням реагування на будь-які несприятливі фактор за рахунок зниження чутливості до його впливу [3].

У основі диспозиційної терпимості лежить принципово інший механізм, що забезпечує терпимість особистості при соціальних взаємодіях. В даному випадку мова йде про схильність, готовність до певної «терпимою» реакції особистості на середовище [3].

Потреба в саморозвитку є одною з основоположних складових психологічної зрілості до шлюбу. Постійні внутрішні, світоглядні зміни та розвиток допомагають залишатися для свого партнера та інших людей цікавим протягом багатьох років. Наявність спільних інтересів і амбіцій в обох з подружжя принципово важливі для позитивної динаміки їх відносин а також допомагають

легше проходити кризи шлюбного життя разом. До цього ж, можна зауважити що наявність амбіцій і однакове увялення членів подружжя про розподіл ролей, зокрема, фінансових обов'язків профілактують появу безробіття абос фінансової нестабільності у шлюбі [3].

Такі кризові ситуації, зумовленні, зовнішніми проблемами, суттєво впливають на емоційний стан людини і роблять його нестабільним, з'являється зацикленність на актуальній проблемі безробіття або нестачі фінансових ресурсів. Це впливає на усі сфери сімейного життя та їх життєдіяльність, самооцінку, можливість самореалізації.

Наступний фундаментальний чинник психологічної готовності до шлюбу – емпатія. Зрозуміло, що набагато легше спілкуватися, знаходити взаєморозуміння з емпатичними людьми. Здатність до емпатії є основою для дружніх стосунків, вона дуже важлива у коханні та шлюбі. До того ж, здатність до співпереживання тісно пов'язана з готовністю надати допомогу і підтримку близькій людині [5].

Шлюби з низьким рівнем емпатії мають більшу ймовірність розлучень. *Емпатія* необхідна для: успішного розв'язання конфліктів, уміння слухати, вирішення спільних проблем і прийняття важливих рішень [5].

Мотивація взяття шлюбу включає чотири основних мотиви:

- інтимно–особистісний (прагнення знайти бажаного партнера для кохання)
- морально–психологічний (бажання знайти духовно близького супутника життя);
- сімейно–батьківський (орієнтація на народження і виховання дітей);
- господарсько–побутовий (орієнтація н – налагоджений побут і ведення домашнього господарства) [2].

Ієрархія цих мотивів визначає критерії вибору шлюбних партнерів. Істотною підставою для взяття шлюбу є любов. У

психології любов це інтенсивне, напружене і відносно стійке почуття суб'єкта, фізіологічно зумовлене сексуальними потребами і соціально сформованим прагненням бути своїми індивідуально значущими рисами з максимальною повнотою представленими в життєдіяльності іншого так, щоб пробуджувати в нього потреби у відповідному почутті такої самої інтенсивності, напруженості і стійкості [1].

Психологічна готовність до шлюбу – це фундамент, від якого залежить подальший розвиток і благополуччя шлюбних відносин. Відсутність цієї готовності може мати наступні негативні наслідки:

- Висока статистика розлучень
- Зростання статистики насильства в сім'ї
- Зріст кількості дітей, які проживають в неповних сім'ях
- Зниження демографічної ситуації в країні [4].

Висновок: Виходячи з усього дослідження можна стверджувати, що психологічна готовність до шлюбу – це складна багатофакторна система. Вона включає в себе такі компоненти як: емоційна та особистісна зрілість, усвідомлення важливості інституту сім'ї, спроможність взяти відповідальність за себе, інших та виховання дітей, психологічна, правова та педагогічна теоретична підготовленість, можливість фінансово забезпечити, вміння налагоджувати шлюбносімейні та інтимні стосунки, а також розподіляти обов'язки, організувати та вести побут [3].

На сьогоднішній день питання психологічної зрілості до шлюбу є вкрай актуальним і активно досліджується як українськими, так і світовими вченими. Своїми дослідженнями вони підвищують інформованість серед населення про важливість наявності такого явища та несуть просвіту новим поколінням. Адже багатьох проблем у особистому житті можливо уникнути заздалегіть, якщо мати певні рекомендації від фахівців і знання.

Література

1. Дейниченко Л. М. Особливості психологічної готовності до шлюбу в юнацькому віці. 2018 р). <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/763145.pdf>
2. Бондарчук О. І. Психологія сім'. Київ, 2001.
3. Магдисюк Л. І. Фактори, що обумовлюють психологічну готовність молоді до шлюбно–сімейних відносин. Луцьк, 2020. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19040/3/98_52_iii_2020_s-67-70.pdf
4. Проблеми сучасної сім'ї. Збірник наукових праць Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України 2019.
5. Набокова І. Емпатія. 2007. <https://www.radiosvoboda.org/a/966362.html>